

## Zespół Gospodarki Górskiej IUNG w Krakowie

Zespół Gospodarki Górskiej powstał oficjalnie w r. 1950, lecz już na kilka lat przedtem rozpoczął (przy Zakładzie Uprawy Roli i Roślin U. J.) prace terenowe i laboratoryjne, dotyczące wpływu koszarzenia na wartość pastewną siana górskiego i niektórych gatunków przewodnich. Wyniki tych badań zostały częściowo opublikowane („Roczn. Nauk Rol.“, t. 64, str. 53).

Ujęcie komórki naukowej w ramy organizacyjne Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa pozwoliło na rozwinięcie szerszej działalności.

Obecnie prace Zespołu idą w trzech kierunkach. Jeden zmierza do opracowania nowych sposobów nawożenia pastwisk górskich. Staramy się powiązać nawożenie organiczne z mineralnym w ten sposób, aby przez rozszerzenie zasięgu biochemicznego

oddziaływania nawozów organicznych skrócić okres rotacji nawozowej na halach, a zarazem zaoszczędzić na nawozach mineralnych i spowodować ich lepsze wykorzystanie.

Doświadczenia, założone na hali Kucharzowej i Kusprowej w Gorcach oraz na hali Magórcze w Beskidzie Żywieckim, wykazały dodatni wpływ nawozów mineralnych na ilość i jakość siana. Zamiast bezwartościowej bliźniczki pojawiły się gatunki o dużej wartości pastewnej. Nie zauważono przy tym żadnych śladów wymywania. Wyniki badań udowodniły, że wbrew dawnym poglądom nawozy mineralne mogą mieć zastosowanie w górach.

Układając rotację nawozową dla pastwisk górskich, wyszliśmy z założenia, że koszarzenie owcami jest w naszych warunkach najtańszym i najlepszym sposobem nawożenia organicznego. Dlatego też powinno być przede wszystkim wzięte pod uwagę przy rozpatrywaniu sposobów podniesienia produktywności użytków zielonych w strefie górskiej i podgórskiej. Świadczą o tym wyniki licznych badań nad efektem nawozowym odchodów owczych oraz okoliczności, towarzyszące samemu nawożeniu, jak np. rozcieranie odchodów przez koszarzone zwierzęta, rozluźnienie darni połączone z natychmiastową recesją bliźniczki itd.

Badania nad koszarzeniem oparliśmy na inwentaryzacji użytków halnych w Tatrach a częściowo i Gorcach. Na tym tle przedstawiono wytyczne dla nawożenia pastwisk górskich („Postępy Wiedzy Rolniczej“, Nr 4, 1952, str. 48). Równocześnie założono doświadczenia w celu zbadania siły nawozowej koszarów o różnym zagęszczeniu owiec i wypróbowania nowego sposobu koszarzenia.

Drugi kierunek naszych badań dotyczy zagadnień związanych z systemem trawopólnym. Pracujemy nad zastosowaniem nowych norm wysiewu mieszanek koniczynowo-trawiastych przy uwzględnieniu zdolności konkurencyjnej gatunków oraz warunków siedliskowych. Doświadczenia, założone w Lipowej k/Żywca (dawnym majątku PAU), wykazały, że na tej drodze można uzyskać w niektórych układach mieszanek poważne oszczędności na materiale nasiennym, nie obniżając równocześnie poziomu ilościowego i jakościowego mieszanek.

Tak samo w ramach systemu Wiliamsa można by umieścić nasze obserwacje nad działaniem nawozowym niektórych motylkowych. Sądzymy, że wieloletnie doświadczenia polowe zdołają lepiej wykazać wpływ azotu brodawkowego na trawy pastewne, aniżeli stosowane zazwyczaj jednoroczne doświadczenia wazonowe, gdzie działanie azotu ujawniało się zbyt późno i tylko w postaci zwiększonych ilości białka u towarzyszących motylkowym roślin zbożowych.

Ostatni kierunek naszych badań ma na celu prześledzenie zawartości tych składników w sianie górskim, które mogą stanowić o jego wartości biologicznej. Otrzymane dotychczas wyniki świadczą o dużych ilościach karotenu  $\beta$  w niektórych roślinach przewodnich zależnie od nawożenia organicznego.

Pracownia Zespołu mieści się przy Katedrze Uprawy Łąk i Pastwisk U. J. Posiada skromny inwentarz laboratoryjny, ale korzysta z pomocy katedry oraz innych zakładów uniwersyteckich.

Prof. dr J. Kiełpiński